

DİJİTALLEŞEN YEREL BASIN NE KADAR YEREL?: 7 COĞRAFI BÖLGEDEN 7 YEREL GAZETE ÖRNEĞİ

Zeynep Esra ABAY ÇELİK*

ORCID: 0000-0003-2326-4028

Öz: Teknolojik gelişmeler ve internetle beraber mesafeler kısalmış, zaman kavramı ise görece olarak hız kazanmıştır. Bilgiye ve habere ulaşmak (belli handikapları ile birlikte) kolaylaşmıştır. Haberin zamansal ve mekânsal anlamda boyut değiştirmesi, haberciliğin seyrini de değiştirmiştir. Artık mesleki yeteneklerin, yeterliliklerin, imkânların ve kolaylıkların/zorlukların sorgulandığı ve yeniden tanımladığı bir döneme giriş yapılmıştır. Bu gelişmeler, yerel basının değişim ve dönüşümüne de sebep olmuştur. Teknolojik yeniliklerle ve internetle, matbu formda belli bir yerde lokal kalan haberlerin, daha geniş kitlelere ulaşması mümkün hâle gelmiştir. Çıktığı bölgeye dair yerel haberler vermesi ve bu doğrultuda kamuoyu oluşturması beklenen yerel basının haber içeriklerinin, bu gelişmelerden etkilenip etkilenmediği sorgulamaya değer gözükmektedir. Bu bağlamda yerel basının yerelden ne kadar haber paylaştığı, Türkiye'nin 7 farklı bölgesine ait 7 yerel gazetesinin dijital arşivleri taranarak araştırılmıştır. Ulaşılan veriler/haberler, oluşturulan kodlamalara göre yerel, ulusal ve uluslararası olmak üzere 3 ayrı kategoride içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre Türkiye'deki yerel basının temel işlev ve sorumluluklarını büyük ölçüde yerine getirdiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, İnternet, Kitle İletişim Aracı, Yerel Basın, Yerellik.

* Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, zeynepesraabay.celik@sbu.edu.tr

DOI: <https://doi.org/10.53662/esamdergisi.1354370>

Araştırma Makalesi
Research Article

Geliş Tarihi: 02/09/2023
Kabul Tarihi: 09/10/2023

Atıf / Cite as: Abay Çelik, Z. E. (2023). Dijitalleşen Yerel Basın Ne Kadar Yerel?: 7 Coğrafi Bölgeden 7 Yerel Gazete Örneği, *ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (2), 72-95.

HOW LOCAL IS THE DIGITIZED LOCAL PRESS?: 7 LOCAL NEWSPAPER SAMPLES FROM 7 GEOGRAPHICAL REGIONS

Abstract: With technological developments and the internet, distances have shortened, and the concept of time has relatively been accelerated. Access to information and news (with certain handicaps) has become easier. The change in the temporal and spatial dimension of news has also changed the course of journalism. A new era has a new era has started in which professional abilities, competencies, opportunities, and conveniences/difficulties are being questioned and redefined. These developments also led to the change and transformation of the local press. With technological innovations and the internet, it has become possible for the news that remains local in a certain place to reach wider audiences. It seems worth questioning whether the news content of the local press, which is expected to give local news about the region it is published in and to create public opinion in this direction, is affected by these developments. In this context, it was examined how much news the local press shares from its region by scanning the digital archives of seven local newspapers from seven different regions of Türkiye. The obtained data/news were analyzed using content analysis method in 3 different categories as local, national, and international, according to the codes created. According to the results of the research, it was found that the local press in Türkiye largely fulfills its basic functions and responsibilities.

Keywords: Digitization, Internet, Mass Media, Local Press, Local News, Locality.

GİRİŞ

Medya; gazete, dergi, radyo, televizyon, internet, bilgisayar, kitap, faks, haberleşme uydusu vb. gibi tüm yığınsal kitle iletişim araçlarının tamamını tanımlayan Latince kökenli (medium, mediae) bir sözcüktür (Bülbül, 2001:6). Günümüzde medya, “geleneksel” ve “yeni” olarak tanımlanmaya başlansa da Burkart’a göre (2001:40-41) sadece teknolojik yeniliklerle bağlı olarak medya hakkında konuşmak yetersizdir. Nitekim Weischenberg’ten (1998) aktardığına göre (Burkart, 2001:40-41) sadece teknik ve teknolojik boyuta indirgenmiş bir perspektifle bakıldığında, internet hem sayısal hem de çeşitlilik olarak daha fazla insana ulaşma potansiyeli olması hasebiyle mükemmel bir kitle iletişim aracıdır. Bu yaklaşım üzerine “internet gazeteciliği”, iki medya arasında bir güç birlikteliği olarak okunabilir. Zira bu “mükemmel eşleşmeyle”, “haber” hız kazanmış, haberin sürekli güncellenebilmesi mümkün hale gelmiş, okur-yazar/gazete

arasında interaktif etkileşim imkânı doğmuş, geri bildirim hızı hızlı bir şekilde alınmasına uygun zemin oluşmuş, haberlere video eklenebilmiş ve haberler arşivlenerek geçmiş haberlere de erişim kolaylaşmıştır (Gürcan ve Bekiroğlu, 2007). Kuşkusuz gazetelerin dijitalleşmesi, gazeteciliği klasik sınırlardan dışarı çıkarmıştır. Buna ek olarak; tarihi ardında saklayan gazete arşivlerinin dijitalleşmesiyle, örtülü kalan tarih de (daha kolay) gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Nitekim Bingham (2010) araştırmasında, tarihçiler için gazete haberleri önemli bir tarihi kaynak/belge niteliğinde olmasına rağmen, İngiliz tarihinin ana temaları üzerine çalışan akademisyenlerin haberleri pek kaynak olarak kullanmadıklarını saptamıştır. Bir nevi gazete arşivlerinin dijitalleşmeyle, gazetelerin geçmişten haber verme potansiyelinin ve imkânının artmış olduğu ifade edilmiştir.

Her haberin geçmişten bir ayak izi olması, gazetelerin haber verme ve kamuoyu oluşturma işlevinin ve görevinin düşüldüğünden daha önemli olduğuna işaret etmektedir. Haberin bilgi ile yakın ilişkili olduğu nettir. Bu manada haberin; bireyleri daha bilgi sahibi ve daha bilgili bir vatandaş yaptığı, daha sağlıklı işleyen bir sosyal sistem sağladığı ve demokratik ortamın oluşmasında ve korunmasında önemli bir misyon üstlendiği gözükmektedir (Lewis ve Zamith, 2017). Yerel gazeteler özelinde ise; yerel basının ait olduğu bölgenin somut ve somut olmayan kültürel değerlerini aktarması, bölgeye ait önemli olayları/etkinlikleri aktarması ve daha ağırlıklı olarak yerel sorunları gündem ederek kamuoyu oluşturmaya beklenir (Bülbül, 2000:30-31). İletişimciler yerel basını özellikle gelişmekte olan ülkeler için, olası otoriter tutumu uzaklaştıran ve demokratik hakların korunmasına katkı sağlayan dinamik bir güç olarak tanımlarlar. Bu manada yerel basının temel 3 işlevi vardır. Birincisi; kamu hizmetlerinin sağlıklı ve doğru bir şekilde bölge insanına duyurması, mevcut hizmetleri denetlemesi ve kamuoyu oluşturmaktır. İkincisi; belediye hizmetlerini duyurmak ve yerel yönetim-yurttaş ilişkisini sağlamak ve/veya pekiştirmektir. Üçüncüsü ise; ulusal ve yerel kimliğin oluşmasına ve pekişmesine katkı sağlayacak eğitim işlevidir (Sezgin, 2007:177-178).

Özetle, yeni teknolojilerin ve internetin, haberin dijitalleşmesine zemin hazırladığı aşıkârdır. Böylece matbu formu bir yerde lokal kalan haberlerin, daha geniş kitlelere ulaşması da mümkün hale gelmiştir. Bu varsayımdan hareketle, yerel basına ait haber içeriklerinin dijitalleşme sürecinden ne düzeyde etkilendiği araştırmaya değer gözükmektedir. Bu soruya cevap aramak araştırmanın temel amacını oluşturduğu için, yerel basının mevcut ve potansiyel problemleri çalışma kapsamı dışındadır. Çalışma amacı doğrultusunda, Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesine ait, haber sitesinde resmi ilan kategorisi bulunan 7 yerel gazetenin dijital arşivleri taranarak, yerelden haber vermekle yükümlü olan yerel basının, ait olduğu bölgeden ne kadar haber paylaştığı araştırılacaktır. Haber içerikleri, çalışma kapsamında oluşturulacak kodlamalar

üzerinden, yerel, ulusal ve uluslararası başlıklarıyla 3 farklı kategori şeklinde tablolaştırılacaktır. Ulaşılan veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenecektir.

1. BİR KİTLE İLETİŞİM ARACI OLARAK DİJİTALLEŞEN YEREL BASIN

Girgin (2007: 246), en az yaygın basın kadar önemli işlevleri ve sorumlulukları olan yerel basının; Avrupa’da yaygın basına göre daha fazla tiraja sahip olduğuna dikkat çekerek, yerel basını; “sınırları dar ve tanımlanmış bir yörede, (kasaba, kent ya da bölge) yöre halkını bilgilendirmeye, eğitmeye, eğlendirmeye, böylece kamuoyunun serbestçe oluşmasına katkıda bulunmaya çaba gösteren kitle iletişim aracı” olarak tanımlar. Bu haliyle yerel basın, bir nevi aile içinde konuşmaya ve eğlenmeye benzemektedir. Bu manada haber içeriğinin de “aile meclisini” ilgilendirecek konulardan olması beklenmektedir.

Teknolojik yenilikler ve internet, bilgiye ulaşmayı daha kolay kılarken, buna paralel bilgiye ulaşma süresini de kısaltmıştır. Mesafe ve zaman kavramlarını kendi ekseninde tekrar tanımlatan dijitalleşme, yerel basınının bu süreçteki değişiminin ve gelişiminin mercek altına alınmasına sebep olmaktadır. Olsen’in (2018) 16 yerel gazeteciyle yapmış olduğu derinlemesine görüşme neticelerine göre, dijitalleşme furiasının, (mevcut 230 gazetenin çoğu yerli olan) “yerel gazete ülkesi” olarak adlandırılan Norveç’te bile, denklemini değiştirdiği açıktır. Yazılı yerel basın birkaç yıl dayandıktan sonra çevrim içi gazeteciliğe teslim olmuştur. Yeni denkleme göre, haberin güncel ve hızlı olması bir yana, haberin çevrim içi trafik oluşturabilmesi için küreselleştiği de görülmektedir. Sonuçta yerel basının “potansiyel okuyucu kitlesinin”, teoride mevcut internet kullanıcısı kadar olabileceği kabul edilebilmektedir. Öte yandan Jenkins ve Nielsen’in (2018) (Finlandiya, Almanya, İngiltere ve Fransa’da yapılmış olduğu 48 görüşmeye dayalı) araştırma raporu da yazılı yerel gazetelerin mevcut rekabet sebebiyle dijitalleşmeye evirildiğini ortaya koymaktadır. Baskı maliyetlerinin düşmesi bir yana, reklam verenler için kesin hedeflemeli ve tekrarsız erişim imkânı sunan çevrim içi reklamcılığının daha cazip olması yerel basının dijitalleşmesine ivme kazandırmıştır. Bununla birlikte satılabilir her şeyin (ürün, haber vb.) yerellikten çıkma eğiliminde olduğu da ifade edilmektedir. Bu sonuçlara göre dijitalleşmenin haberin küreselleşmesine kucak açarak, yerel gazetecilik anlayışına ve haber içeriklerine etki ettiği gözükmektedir.

Yıldız (2022), Türkiye özelinde haberin küreselleşmesine dair çalışmaların daha çok ulusal ölçekte yapılmış olduğuna, buna mukabil yerel basın üzerine çalışmaların yok denecek kadar az olduğuna dikkat çekmektedir. Bu gerekçe ile, Bingöl’deki yerel gazeteleri küreselleşme bağlamında incelemiş ve araştırma sonucunda yerel basının

daha ziyade yerel ve ulusal haberler sunduğunu, küreselleşme etkisinin çok fazla hissedilmediğini ifade etmiştir.

Yerel basının dijitalleşmesine dair yapılan araştırmalar da ise aksine çeşitlilik görülmektedir. Sakarya'daki yerel basını konu alan çalışmasıyla Kılıç ve Öztunç'u (2022), dünya pazarında dijital medyanın (22 Nisan 2022 Reklam Ajansları Derneği'nin raporlarına göre) yüzde 60 nispetinde reklam payına sahip olduğunu ve bu gerçeğin basılı yerel gazetelerin dijital medya ile rekabetini zorlaştırdığını ifade etmektedir. Yerel gazetelerle yaptığı görüşme sonuçlarına göre, rekabetle mücadele için sunulan "ideal" ve "makul" çözümün; yerel basının hem (resmi ilan gelirlerinden olmadan) geleneksel olarak basılı hem de (çevrim içi reklam alabilmek için) dijital olarak yayın yapması olduğu anlaşılmaktadır. Fakat dijital yetkinliğe sahip nitelikli meslek erbabı bulmanın da yerel basın için başka bir sorun olduğu gözükmemektedir.

Özsoy ve Çelikbaş'ın Bolu özelinde yürüttüğu araştırma sonuçlarında (2022), internetin gücü karşısında geleneksel gazeteciliğin rekabet gücünün zaten olmadığına ve geleneksel gazeteciliğin ömrünün dolduğuna inanıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca dileyen herkesin herhangi bir yasal bağlayıcılığı olmadan internet ve sosyal medya üzerinden gazetecilik yapabilmesi ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Schudson'un (2003) "para muhabirleri" olarak tanımladığı (akt. Jerónimo, Correia ve Gradim, 2022) bu gazeteciler mevcut rekabetin orantısızlığına işaret eden bir gösterge olarak da tanımlanabilir. Köseoğlu'nun araştırma sonuçlarında (2022) ise, internetin potansiyel gücünün bilakis olumlu karışlandığı ve "sadık okuyucunun" her zaman geleneksel medyayı yaşatacağına inanıldığı görülmektedir. Nitekim Tekirdađ'daki yerel gazete yöneticilerinin dijitalleşmeyi haberlerin sınırları aşması için bir fırsat olarak görmekte olduğu ve Tekirdađ özelinde yapılan haberler için Almanya, Kanada gibi birçok sınır ötesi yerlerden e-mail, yorumlar ve telefonlar aldıkları beyanlarından anlaşılmaktadır. Oluşan yeni medya sistemine direnç göstermek yerine, internetin potansiyel gücünün anlaşılması/kabul edilmesi ve buna uygun içeriklerin hazırlanması, sosyal ve ekonomik fırsatların kaçırılmaması adına ideal bir yaklaşım olarak dillendirilmektedir (Surman, Gardner, ve Ascher, 2014; Boczkowski, 2005).

Özetle haberin dijitalleşmeyle birlikte sadece haberin dili ve içeriği değişmemiştir, mesleki bir dönüşüm de yaşanmaya başlamıştır. Gazetecilerin artık dijital verilerin nasıl toplayacağını ve analiz etmesi gerektiğini bilmesi, algoritmanın mantığını anlaması rekabet yoğun olan medya ortamında izleyicilerin dikkatini çekebilmesi bir gerekliliğe dönüşmüştür (Lewis ve Zamith, 2017). Bir nevi haberin dijitalleşebilmesi, gazetecilerin dijitalleşmesine bağlı olarak seyretmektedir. Bu manada profesyonellerin dijitalleşmeden ne anladığı ve mesleği tekrardan nasıl konumlandırdıkları da araştırılmalıdır. Örneğin; Olsen'in (2018) Norveç yerel basını

mensupları ile yaptığı görüşmelerden de anlaşıldığı üzere, konuşmalar arasında “dijital yeterlilik” kavramının çokça geçmesine rağmen, doğrudan “dijital yeterlilik nedir?” diye sorulduğunda net ve kapsamlı bir cevap verilememiş olması, dijitalleşmenin hâlâ sorgulanan ve yapılan bir süreç olduğuna işaret etmektedir.

Bütün bu sonuçlar; çevrim içi yerel gazeteciliğin dünya genelinde (farklı düzeylerde) bir gelişim geçirdiğinin ve bu dönüşüm süreciyle birlikte mesleğin ve mesleki yeterliliklerin tekrar sorgulandığının ve şekillendiğinin birer göstergesidir.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Teknolojik gelişmeler ile internet, haberin ve haberciliğin seyrini değiştirmiştir. Bu değişim sürecinin yerel basını nasıl etkilediği araştırmaya değer gözükmektedir. Zira, yerel basının tanımlı işlevine ve sorumluluklarına bakıldığında, haberlerinin bilhassa yerel olması gerektiği, yerel yönetimlerle-yerel halkın arasında bağ kurmakla yükümlü olduğu, bölgeye ait olay ve etkinlikleri duyurmakla sorumlu olduğu ve bölge menfaatine kamuoyu oluşturmak gibi temel bir görevinin olduğu anlaşılmaktadır. Dijitalleşmenin, haberin küreselleşmesine zemin hazırlama potansiyelinin olması ise, bu mevcut işlevlerini ve sorumluluklarını nasıl yerine getirdiğini sorgulatmaktadır. Literatürde, bu perspektifle Türkiye yerel basınına dair yapılan çalışmaların sınırlı düzeyde kalmış olması (Yıldız, 2022), çalışmanın önemini artırmaktadır.

Bütün bu noktalardan hareketle Türkiye’deki yerel basının ne kadar yerel kalabildiğinin tespit edilebilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında yerel basının, dijitalleşmenin etkisiyle bir ölçüde temel işlev ve sorumluluklarından sapabileceği varsayımından hareketle, Türkiye’deki yerel basının ne kadar yerel olduğu/kaldığı araştırılacaktır.

2. 2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini Türk yerel basını, örneklemi ise Türkiye’nin 7 farklı coğrafi bölgesine ait dijital arşivi bulunan ve haber sitesinde resmi ilan kategorisi bulunan 7 yerel gazete oluşturmaktadır. Her bölgeden birer yerel gazete seçilirken, bölgeye ait siyasi ve sosyal farklılıklar göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca yerli ve yabancı turist çeken şehirlerin sosyal ve ekonomik hareketlilik oluşturuyor olması da dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda kasti örnekleme yapılarak, Ak Parti yerel yönetimine ait Bursa, Nevşehir, Gaziantep; Cumhuriyet Halk Partisi yerel yönetimine ait Aydın, Antalya, Sinop; Türkiye Komünist Partisi yerel yönetimine ait Tunceli şehirleri, içinde buldukları bölgeyi temsilen seçilmiştir. Gazetelerin seçilmesinde, temel sınırlılıklar (resmi ilan ve haber arşivi kategorilerinin olması) dikkate alınarak tesadüfi örnekleme

yapılmıştır. Google arama motoruna şehrin ismi ile yerel basın ibaresi yan yana yazılarak (örneğin “Bursa yerel basın”), ilk sırada çıkan ve temel kriterlere uyan gazeteler çalışma örneklemine dahil edilmiştir. Bu araştırma kapsamında seçilen; Marmara Bölgesi’ne ait Bursa’da “Bursa Hakimiyet” (www.bursahakimiyet.com.tr), Ege Bölgesi’ne ait Aydın’da “Aydın Ses” (www.sesgazetesi.com.tr), Akdeniz Bölgesi’ne ait Antalya’da “Akdeniz Manşet” (www.akdenizmanset.com.tr), Güney Doğu Anadolu’na ait Gaziantep’te “Babahaber” (www.babahaber.com.tr), Anadolu Bölgesi’ne ait Nevşehir’de “Kapadokya Haber” (www.kapadokyahaber.com.tr), Doğu Anadolu Bölgesi’ne ait Tunceli’de “Tunceli Emek” (www.tunceliemek.com.tr) ve Karadeniz Bölgesi’ne ait Sinop’ta “Sinop Flaş Haber” (www.sinopflashaber.com) gazetelerinin dijital haber arşivleri 15 Temmuz 2023 -29 Temmuz 2023 tarihleri arasında taranacaktır. Araştırmanın tarih sınırlılığı, hem dijital arşivlerde yakın geçmişe ulaşmanın daha kolay olacağı hem de güncel ülke gündemine hâkimiyetin haberlere bütüncül yaklaşabilmeyi destekleyeceği düşünceyle oluşturulmuştur. Doküman incelemesi yöntemiyle ulaşılan veriler/haberler, oluşturulan kodlamalara göre yerel, ulusal ve uluslararası olmak üzere 3 ayrı kategoride içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenecektir.

İçerik analiziyle, “toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere” ulaşabilmek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda birbirine benzeyen veriler belli temalar etrafında toplanarak kodlanmaktadır. Böylece veriler; incelenebilmesi, karşılaştırabilmesi ve ilişkilendirilebilmesi için anlamlı bir form kazanmış olur. Öte yandan araştırmacı için oluşturulan kodlama listesi, araştırma sırasında herhangi bir savrulma yaşamadan amaca uygun istikamette ilerleyebilmesi için bir yol göstericidir. Aksi takdirde verilerin sıhhati de tartışmalı olacaktır (Yıldırım ve şimşek, 2016:242-243). Bu gerekçeli sebeple, doğrudan “Türkiye yerel basını ne kadar yerel?” sorusuna cevap bulmak amacıyla bir kod listesi oluşturulmuştur. Kodlama listesi oluşturulmaya başlanmadan önce, sağlıklı bir tasnif ve isimlendirme için seçilen 7 gazetenin kendi içindeki haber kategorileri ile buna paralel olarak birkaç gazetenin 4-5 günlük haber içerikleri yüzeysel olarak incelenmiştir. Bu pilot çalışmayla, verilerin/haberlerin çalışma amacına uygun olarak en sağlıklı ve anlamlı şeklide nasıl dağıtılabileceği test edilmiştir. Gerekli ve yeterli izlenimin oluşmasıyla çalışma amacına uygun şeklide aşağıdaki kod listesi oluşturulmuştur.

Siyaset&Siyasiler: Halka sunulan herhangi bir hizmeti icraatları, yerel ve merkezi yönetimlerin halk/esnaf ziyaretleri, siyasilerin birlerini ziyaretleri, (ekonomi, sanayi ve ticaret dışında) herhangi bir konuda verilen siyasi demeçler ile siyasilerin ve yönetimlerin PR çalışması olarak algılanabilecek her türlü faaliyetlerini konu alan haberler.

Ekonomi&Sanayi&Ticaret: Sanayi ve üretimi, ticaret hacmini, alım-satımı ve her türlü ticari faaliyetleri ve bilgilendirmeleri, döviz ve altının piyasasını, her türlü ekonomik gündemi, sektörlerle dair güncel durumları ve paylaşılan verileri, sektörlerle ait mevcut teknolojik gelişmeleri ve süreçleri (örneğin savunma sanayi), şirketlere/firmalara ait bilgilendirmeleri, ihalelerin konu olduğu bilgilendirmeleri, siyasilerin 3 alana dair demeçleri ve bu bağlamda gerçekleştiren/gerçekleştirilecek olan her türlü ziyaretleri, 3 alan içerisinde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların (örneğin sektör birlikleri, sanayi odaları vb.) demeçlerini ve faaliyetlerini konu alan haberler.

Bilim&Eğitim&Teknoloji: (Doğrudan sanayi ile ilgisi olmayan) her türlü teknolojik yenilik ve gelişimi, her türlü bilimsel disiplinleri ele almış içeriğe sahip bilgi, bilgilendirmeleri ile eğitim alanındaki başarıları ve gelişmeleri konu alan haberler.

Kültür&Sanat&Edebiyat: Coğrafi ve tarihi her türlü kültürel bilgi ve bilgilendirmeyi; resim, fotoğraf, sinema, tiyatro, konser, festivaller, sergi vb. gibi her türlü kültürel ve sanatsal faaliyetleri; çıkan kitapları, Türkçe diline dair yenilikleri ve düzenlemeleri konu alan haberler.

Turizm: Somut ve somut olmayan kültürel öğeler ile tarihi ve coğrafi güzelliklerin tanıtan, turistleri çekmeye yönelik her türlü PR çalışmalarını içeren haberler.

Tarım ve Hayvancılık: Tarım ve hayvancılıkla ilgili her türlü bilgi, bilgilendirme, yenilik aktaran haberler.

Sağlık: Toplumun sağlık okur yazarlığını artırarak toplumun sağlığını korumaya yönelik her türlü bilgi ve bilgilendirme, sağlık sektörüne dair her türlü yenilik ve gelişim, sağlık profesyonellerini konu alan her türlü haber.

Spor: Sporu ve sportif faaliyetleri içeren her türlü bilgi ve bilgilendirme ile her türlü müsabaka, maç, ralli, olimpiyat vb. gibi her türlü faaliyetleri ve organizasyonları konu alan haberler.

Magazin: Toplumda ünlü olarak kabul edilen insanlara dair her türlü dedikoduyu, duyumu, (gizli) bilgiyi aktaran ve ünlü insanların kendi demeçlerini, yaptıklarını, kamuoyu ile paylaştığı düşüncelerini, sosyal medya paylaşımlarını, toplumsal ve kişisel ilişkilerini, giydiklerini, gittikleri tatiller gibi ünlülerin yaşamına dair halkta merak uyandırıcı olduğu düşünülen haberler.

Asayiş: Her çeşit silahlı ve silahsız (siber dahil) saldırı, kaçakçılık, her türlü adli vaka ve suçular ile savaş ve terörü konu alan, korku ve kaygı uyandıracak her türlü güvenlik sorununu/unsurunu konu alan haberler.

Gündem 1: Doğrudan kamuoyu oluşturma amacıyla, her türlü beklenti, talep, Őikâyet ve memnuniyetsizliği aşağıdan yukarıya doğru ileten, çeşitli sivil toplum örgütlerinin ve sivil iradenin konu olduğu haberler.

Gündem 2: Merkezi ve yerel yönetimler tarafından doğrudan halkı uyarmaya, bilgilendirmeye yönelik; duyurulması önemli ve gerekli olan, güncel değişiklikleri ve yenilikleri içeren her türlü duyuru, rica ve yönlendirme içeren haberler ile; halka yönelik bilgilendirme, bilinçlendirme ve yönlendirme içeren her türlü sosyal ve/veya eğitsel faaliyetleri konu olan haberler.

Gündem 3: Gündem 1 ve Gündem 2 dışında kalan, yaşamı ve insanı doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren konular (kaza, yangın, doğal afet, ölüm, kutlama, düğün, moda, aile, kadın, çocuk, din vb. gibi haber değeri olan herhangi bir Őey veya olay) üzerine bilgilendirmeyi, haberdar etmeyi ve eğlendirmeyi, gülümsetmeyi, düşündürmeyi amaçlayan ve böylece kamuoyunun serbetçe oluşmasını katkı sağlayan her türlü haber.

Anlaşılacağı üzere kodlama yapılırken, gazetelerin mevcut haber kategorileri göz ardı edilmemiştir. Fakat, araştırma sorusuna sağlıklı ve net cevap alabilmek için, yerel basının işlev ve sorumluklarının tespitine yönelik ilave kodlamalara ihtiyaç hissedilmiştir. Buna ek olarak, konu bütünlüğü içerisinde birleşmesinin çalışma neticesi için herhangi bir mahsuru olmadığı düşünölen başlıklar da birleştirilmiştir. Bu bağlamda “Ekonomi&Sanayi&Ticaret”, “Bilim&Eğitim&Teknoloji”, “Költür&Sanat&Edebiyat” haber kategorileri birleştirilirken, çalışma konusunun daha detaylı bir tasnif ile incelenebilmesi için Gündem kategorisi, Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3 olarak 3 farklı Şekilde kodlanmıştır. Yerel basın her kitle iletişimi aracı gibi genel olarak aynı işlev ve sorumlulukları barındırorsa da özelden yerel haberleri ve ilişkileri öncelemesi temel işlevi ve görevidir. Bu çıkış noktasından hareketle Gündem 1 ile yerel basının doğrudan bölge menfaatine kamuoyu oluşturup oluşturmadığı incelenecektir. Gündem 2 ile bölge halkının yenilik ve değişikliklerden (bir kurumun çalışma saatlerinin değişmesi, su kesintisi, mağaza açılışı gibi) ne düzeyde haberdar edildiği/uyarıldığı ile bölgeye özgü faaliyetlerin yerel basında ne düzeyde temsil edildiği tespit edilecektir. Gündem 3 ile ise, Gündem 1 ve 2’nin dışında kalan, bölgeyi ve bölge insanını doğrudan ilgilendiren olayların (kaza, yangın), duyuruların (vefat, nöbetçi eczane vb.), bölge insanı ve bölge yaşamını ilgilendiren her türlü etkinliklerin (bayram, açılış, kutlama, düğün vb.) ne düzeyde gündem edildiği ve bölgeyi/bölge insanını konu almış mutluluk, sevinç, üzüntü, heyecan gibi duygular uyandıran haberlerin eğlendirerek, güldürerek, üzerek, düşündürerek kamuoyunun serbestçe oluşmasına ne düzeyde katkı sağladığı etüğ edilecektir.

Haberler; haberin aktörünün kim olduğu ve haberin özünde ne anlatmak istediği (ne amaçla yapılmış olduğu) dikkate alınarak, kodlamalara göre yerel, ulusal ve uluslararası olarak 3 kategoriye ayrılarak tablolandırılacaktır. Örneğin sağlıkla ilgili bir haber, genel olarak herkesi ilgilendiren bir bilgilendirme içeriyorsa ulusal bazda değerlendirilecekken, doğrudan yöreye ve yöre halkına ait bir haberse yerel kategorisinde değerlendirilmeye alınacaktır. Ayrıca köşe yazıları, araştırma kapsamı dışında tutularak herhangi bir kategoriye dahil edilmemiştir.

Yürütülen bu çalışma neticesinde, 7 bölgeye ait 7 yerel gazetenin dijital arşivlerinde 15 Temmuz- 29 Temmuz 2023 tarihlerine ait çıkmış haberlerin taranmasıyla “Türkiye yerel basını ne kadar yerel?” sorusuna cevap aranarak, literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

3. BULGULAR VE YORUM

3. 1. Akdeniz Manşet Dergisi

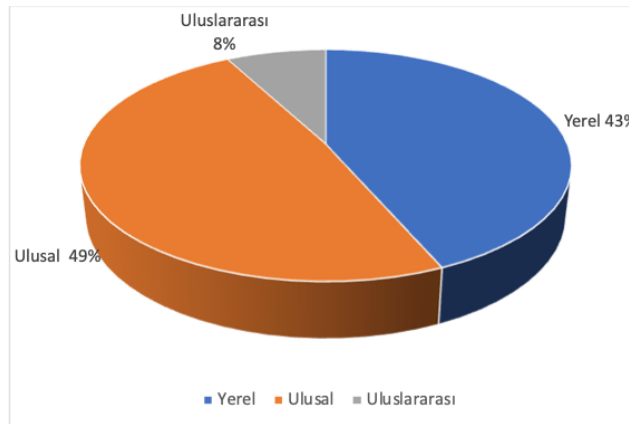
AKDENİZ MANŞET GAZETESİ AKDENİZ BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	75	108	39	222	20,48%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	36	115	7	158	14,58%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	11	33	9	53	4,89%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	14	1	1	16	1,48%
	Turizm	24	9	0	33	3,04%
	Tarım ve Hayvancılık	11	1	0	12	1,11%
	Sağlık	3	14	0	17	1,57%
	Spor	51	29	2	82	7,56%
	Magazin	3	4	0	7	0,65%
	Asayiş	24	44	4	72	6,64%
	Gündem 1	27	10	0	37	3,41%
	Gündem 2	32	55	1	88	8,12%
	Gündem 3	160	105	22	287	26,48%
	Toplam	471	528	85	1084	100,00%

Tablo 1: Akdeniz Manşet Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

15 Temmuz-29 Temmuz 2023 tarihleri arasında Akdeniz Manşet gazetesine ait toplam 1084 haber tespit edilmiştir. Bu haberlerin %38,01’ini, toplam 412 haberle Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3 kategorileri oluşturmaktadır. Bu 3 kategorinin haber dağılımına göre gündeme dair haberlerin %53,16’sının yerel, %41,26’sının ulusal, %5,58’inin ise uluslararası içerikli olduğu gözükmektedir. Bu sayısal verilere göre gazetenin, yerel gazetelerin temel işlev ve sorumluluklarını göz önünde bulundurarak haber servis ediyor olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim Gündem 1 kategorisine ait 37 haberin, 27’sinin (%72,97) yerel ile ilgili olması, gazetenin yerel sorunları gündeme getirerek kamuoyu oluşturmakta aktif bir gazetecilik yaptığını göstermektedir.

Buna karşın, merkezi ve yerel yönetimler tarafından yapılan duyuru, uyarı, bilgilendirme ve eğıtsel&sosyal etkinlik haberlerini içeren Gündem 2 kategorisine ait toplamda 88 haberin olduğu ve bu haberlerin 55 haberle (%62,50) daha çok ulusal haberler oluşturduğu gözükmektedir. Bu kategoride Antalya'ya dair 32 haber (%36,36), dünya gündemine dair de 1 (%1,14') haber bulunmaktadır. Öte yandan Gündem 1 ve Gündem 2 haberlerinin dışında kalan haberleri kapsayan Gündem 3 kategorisinde ise, toplam 287 haberin 160 tanesi (%55,75) Antalya ile ilgili olup, 105 haber (%36,59) ulusal, 22 haber (%7,67) ise dünya gündemine dairdir. Gündem 3'te ve bilhassa Gündem 1'de daha fazla yerel haberin olması, Gündem 2'ye göre "yerelliği" temsil etmesi açısından daha anlamlı bir veridir. Zira Gündem 2'deki yerel haberin ulusalın gerisinde kalmasını döneme dair rastlantısal bir sonuç olduğu da düşünülebilir. Sonuçta duyuru vb. gibi anlık ve dönemlik oluşabilecek bir gündemin tarihsel dönemlere göre farklılıklar içerebilmesi mümkündür. Buna ek olarak Kltr&Sanat&Edebiyat, Spor, Tarım ve Hayvancılık kategorilerine ait haberlerdeki yerel haberlerin hatırı sayılır Şekilde daha fazla olması da yine önemli bir yerellik göstergesi olarak algılanabilir. Ayrıca haber kategorileri içerisinde "İlçeler" kategorisinin bulunması da bir "yerellik" deseni olarak değerlendirilebilir.

Grafik 1: Akdeniz Manşet Gazetesinde Yerel Haberın Temsili

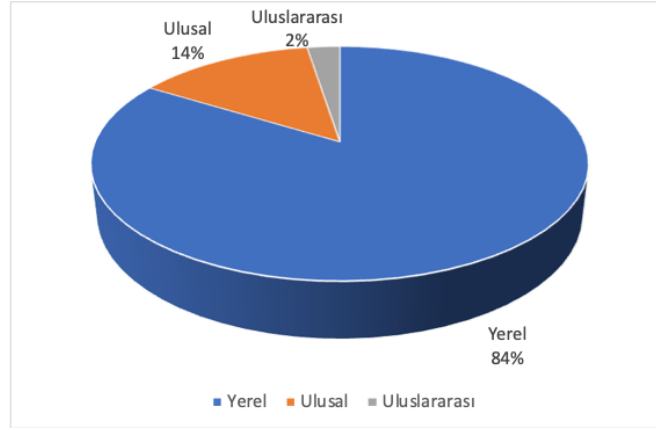
Her ne kadar 1084 haberin genel ortalamasını yansıtan Grafik 1'e göre, ulusal haberin birkaç adımla yerel haberin önünde olduğu gözükse de yukarıda ifade edildiği gibi kategoriler içerisinde bilhassa yerelden haber vermesi beklenen kategorilerin daha fazla yerel haber paylaşmış olması, gazetenin bir yerel gazete olarak temel işlev sorumluluklarını yerine getirerek, niteliksel olarak gzktğinden daha fazla yerellik içerdiğini düşündürmektedir.

3. 2. Aydın Ses Gazetesi

AYDIN SES GAZETESİ EGE BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	147	12	0	159	20,18%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	41	21	7	69	8,76%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	12	8	7	27	3,43%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	25	2	0	27	3,43%
	Turizm	13	3	0	16	2,03%
	Tarım ve Hayvancılık	10	0	0	10	1,27%
	Sağlık	9	16	0	25	3,17%
	Spor	68	1	0	69	8,76%
	Magazin	3	0	0	3	0,38%
	Asayiş	83	16	0	99	12,56%
	Gündem 1	23	2	0	25	3,17%
	Gündem 2	64	10	2	76	9,64%
	Gündem 3	162	17	4	183	23,22%
	Toplam	660	108	20	788	100,00%

Tablo 2: Aydın Ses Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

Araştırma kapsamı içerisinde Aydın Ses gazetesine ait toplam 788 haber tespit edilmiştir. 788 haberin %36,03'ü 284 haberle Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3'e ilgilidir. 284 haberin 249'u (%87,68'si) yerel, 29'u (%10,21'i) ulusal, 6'sı (%2,11'i) uluslararası içerikli haberlerden oluşmaktadır. Gündem kategorisinin kendi içerisinde dağılımına bakıldığında; Gündem 1 ait toplam 25 haber bulunmaktadır. Uluslararası içerikli herhangi bir gündem gazeteye taşınmazken, haberlerin %92'lik oranla ekseriyetle yerelden olduğu, %8 nispette de ulusal bazda kamuoyu oluşturulacak talep ve/veya şikâyetlerden teşekkül olduğu anlaşılmaktadır. Gündem 2'de ise toplam 76 haber mevcut olup, bunların %84,21 yerel, %13,16 'si ulusal, %2,63 ü uluslararasıdır. 284 haberin 183'ünü oluşturan Gündem 3'ün %88,52'si yerel, %9,29'u ulusal, %2,19'si uluslararası içerikte haberlerden oluşmaktadır. Çalışma kapsamı içerisinde yerelliğin en anlamlı göstergelerinden biri olarak kabul ettiğimiz gündem kategorisinde yerel haberin ezici üstünlüğü, bir yerel gazete olarak Aydın Ses gazetesinin temel işlev ve görevlerini yerine getirdiğine dair kesin bir kanaat oluşturmaktadır. Öte yandan Siyaset/Siyasiler ilgili uluslararası ölçekte herhangi bir haber aktarılmazken, servis edilen 159 haberin %92,45 oranla yerel siyasete özgü olması, Spor kategorisine ait toplam 69 haberinin 68'inin yerelden verilmiş olması gibi (sağlık haberleri hariç) tüm haberlerde Aydın'a ait haberlerin önde olması gazetenin "yerellik" vurgusunu artırmaktadır.

Grafik 2: Aydın Ses Gazetesinde Yerel Haberin Temsili

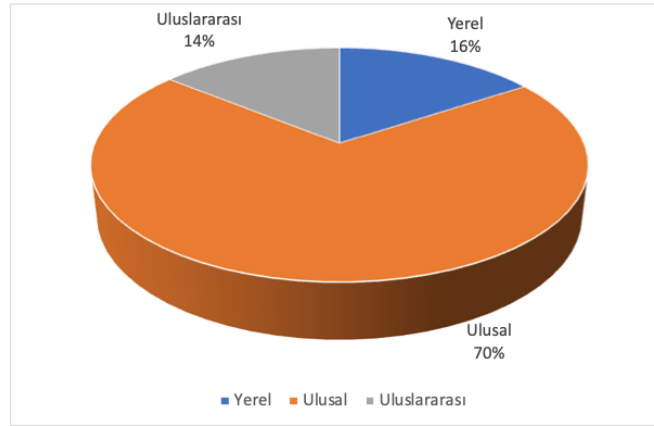
788 haberin 660 tanesinin Aydın ile ilgili olduğu ve istisnasız her kategoride yerelden haber aktarıldığı dikkatleri çekmektedir. Ayrıca “Ege Haberleri” haber kategorisi ile civar şehirlerden de düzenli sayılabilecek şekilde haber geçtiği ve çalışma kapsamında bu haberlerin “ulusal” kategorisinde sayıldığını hesaba katacak olduğumuzda, gazetenin bölge haberlerini yansıtmak için temel sorumluluklarının bilinciyle aktif gazetecilik yaptığı anlaşılmaktadır. Ayrıca haber kategorilerinin arasında Dünya kategorisi olmasına rağmen, (örneğin Dünya haber kategorisi olmayan Akdeniz Manşete göre) daha az haber paylaşmış olması, yerelliğe işaret eden bir tercih olarak okunabilir.

3. 3. Bursa Hakimiyet Gazetesi

BURSA HAKİMİYET GAZETESİ MARMARA BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	90	399	153	642	15,74%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	43	357	35	435	10,66%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	24	29	50	103	2,52%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	34	13	7	54	1,32%
	Turizm	9	0	1	10	0,25%
	Tarım ve Hayvancılık	10	10	0	20	0,49%
	Sağlık	7	60	6	73	1,79%
	Spor	121	609	75	805	19,73%
	Magazin	4	245	56	305	7,48%
	Asayiş	35	297	50	382	9,36%
	Gündem 1	17	28	4	49	1,20%
	Gündem 2	49	97	11	157	3,85%
	Gündem 3	197	719	129	1045	25,61%
Toplam	640	2863	577	4080	100,00%	

Tablo 3: Bursa Hakimiyet Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

Bursa Hakimiyet gazetesinin seçili tarihler arasındaki 15 günlük toplam haber sayısı 4080'dir. Bu haberlerin % 30,66'sı Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3'e aittir. Bu 1251 haberin, %21,02'si yerel, %67,47'si ulusal, %11,51'i uluslararası içerikli haberden oluşmaktadır. Gündem 1 verilerine göre; toplamda 49 haberle talep ve/veya şikâyetlerin gündeme taşındığı, bu haberlerin 28'inin (% 57,14'ünün) ulusal olduğu gözükmektedir. Yerel gazetelerin öncelikli olarak yerel talep ve şikâyetleri gündeme taşıması beklenirken, bir yerel gazete olarak Bursa Hakimiyet gazetesinin %34,69 nispetinde yerel talep ve şikâyetleri gündem etmesi dikkat çekicidir. Bunun, Bursa'da gündeme taşınmaya değer bir gündem olup olmamasından öte, gazetenin yerel habere yer verdiği oranla paralel bir tutum olduğu düşünülmektedir. Zira yerel haberin (640) toplamda 4080 haber içerisinde nerdeyse uluslararası habere (577) denk temsilinin olması, bu kanaatin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Gündem 2' deki toplamda 157 haberin önceliği yine ulusala (%61,78) ait iken, 49 haberle yerel %31,21 oranda bir temsile sahiptir. 13 kategori içerisinde en çok haber sayısına sahip olan Gündem 3'e dair toplamda 1045 haber tespit edilmiştir. 719 haberle üstünlük yine ulusal (%68,80) temsilde olurken, haberlerin sadece 197 tanesi (%18,85) Bursa'ya ait gözükmektedir. Neredeyse yerel habere yakın nispette dünyadan da 129 haber (%12,34) paylaşmış olması, hâkim olan resim ile paralellik içermektedir. Siyasetle ilgili haberlerde (642) ise, %23,83 oranla uluslararası haber temsili (153), 14,02'lik temsile sahip yerel haberden (90) daha fazladır.

Grafik 3: Bursa Hakimiyet Gazetesinde Yerel Haberin Temsili

Genel resme bakıldığında, yerel haberin neredeyse küresel haber kadar temsil ediliyor olması dikkat çekicidir. Haber kategorilerine bakıldığında, "Bursa", "Bursaspor" ve "Bursa'da Spor" başlıklarının bulunuyor olması (ilk izlenimde) gazetenin "yerlilik" algısını oluştursa da yapılan tarama sonucu haber dağılımının bu temsile denk olmadığı açıkça gözükmektedir. Özellikle bu bağlamda "Spor" kategorisinin iki farklı isimle ana sayfada temsil edilmesine rağmen, 805 haberin sadece 121'inin Bursa özelinde olması ile toplam haberlerin dörtte birine ait Gündem 3' e ait 1045 haberin sadece 197'sinin

yerelden olması ilgi çekicidir. Belki, 15 Temmuz- 29 Temmuz arası dünyanın birçok yerinde düzenlenen spor müsabakaları/organizasyonları sebebiyle ulusal ve uluslararası kategoride spor haberlerinde ilave bir yoğunluk olması, bu bağlamda bir antitez olarak öne sürülebilecek olsa da Gündem 3'teki yerel ve uluslararası haberlerin birbirine yakın temsil ediliyor olması bunun genel bir yaklaşım olduğunu doğrulamaktadır. Zira yerel basının öncelikli olarak yerelden haber verme işlevinin ve görevinin es geçildiği açıkça gözükmemektedir.

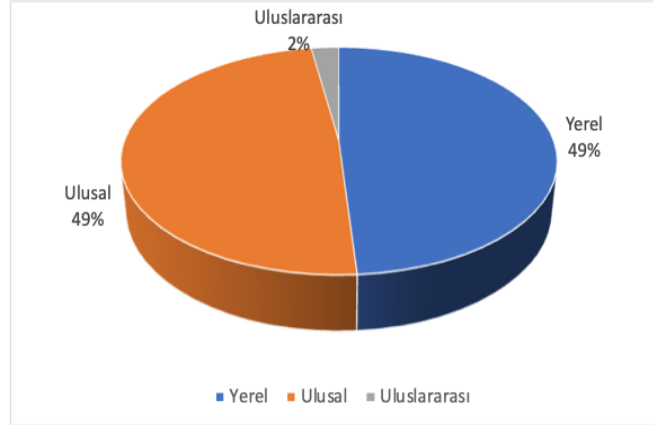
3. 4. Babahaber

BABAHABER GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	55	19	1	75	13,99%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	8	87	0	95	17,72%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	29	20	5	54	10,07%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	1	6	0	7	1,31%
	Turizm	0	1	0	1	0,19%
	Tarım ve Hayvancılık	1	1	0	2	0,37%
	Sağlık	7	9	0	16	2,99%
	Spor	24	5	2	31	5,78%
	Magazin	12	42	4	58	10,82%
	Asayiş	56	12	0	68	12,69%
	Gündem 1	1	3	0	4	0,75%
	Gündem 2	53	29	0	82	15,30%
	Gündem 3	15	27	1	43	8,02%
Toplam	262	261	13	536	100,00%	

Tablo 4: Babahaber Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

15 Temmuz-29 Temmuz 2023 tarihleri arasında Babahaber gazetesine ait toplam 536 haber tespit edilmiştir. Bu haberin, 129 tanesi (%24,07) Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3'e ilgi olup, haberlerin %53,49'u yerel, %45,74'ü ulusal, %0,78'i uluslararası içerikli haberden oluşmaktadır. Gündem kategorisinin kendi içerisinde dağılımına bakıldığında; Gündem 1'de toplamda 4 haberden 1'i yerel 3'ü ulusaldır. Gündem 2'de toplamda 82 haberin %64,63'ü yerel, %35,37'si ulusaldır. Gündem 3'de ise toplam 43 haberin %34,88'i yerelden, %62,79'u ulusaldan, %2,33'si uluslararasıdır. Merkezi ve yerel yönetimler tarafından yapılan duyuru, uyarı, bilgilendirme ve eğitsel&sosyal etkinlik haberlerini içeren Gündem 2' e ait haberlerin daha çok Gaziantep'i konu alması, yerel basının işlev ve sorumluluklarının farkında olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan Asayiş haberlerinde yerel haberin fazla olması, Gaziantep'in Türkiye-Suriye sınırında yer alması hasebiyle mevcut hareketliliğin haberlere de yansıdığını göstermektedir. Öte yandan eski bir bakanın belediye başkanlığı yaptığı bir ilin siyasi hareketliliğinin çok olmasına paralel, bu hareketliliğin yerel siyaset haberlerine

yansıdığı anlaşılmaktadır. Zira Siyaset/Siyasiler ise toplam 75 haberin olduğu ve bunun %73,33 yerel, %25,33 ulusal, %1,33'sinin de uluslararası haber olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 4: Babahaber Gazetesinde Yerel Haberin Temsili

Toplamda 536 haberin 262'sinin yerelden 261'inin ulusaldan olduğu görülmektedir. Babahaber'in nöbetçi eczaneler, vefat haberleri gibi bilgilendirmelere içerikli haberleri, gazetenin yerelden haber verme işlevini ve görevini yerine getirme konusunda içerik oluşturduğunu göstermektedir.

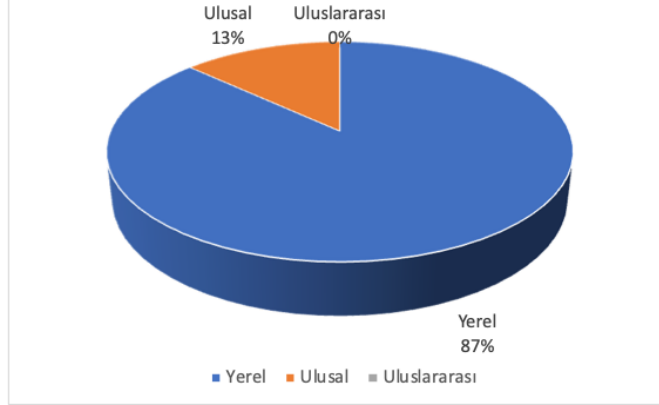
3. 5. Kapadokya Haber

KAPADOKYA HABER ANADOLU BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	75	1	0	76	25,68%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	9	16	0	25	8,45%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	17	4	0	21	7,09%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	12	1	0	13	4,39%
	Turizm	16	0	0	16	5,41%
	Tarım ve Hayvancılık	1	0	0	1	0,34%
	Sağlık	2	0	0	2	0,68%
	Spor	2	1	0	3	1,01%
	Magazin	0	0	0	0	0,00%
	Asayiş	19	0	0	19	6,42%
	Gündem 1	1	1	0	2	0,68%
	Gündem 2	79	1	0	80	27,03%
	Gündem 3	24	14	0	38	12,84%
	Toplam	257	39	0	296	100,00%

Tablo 5: Kapadokya Haber Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

Kapadokya Haber'de toplamda 296 habere ulaşılmıştır. 296 haberin %40,55'i gündem kategorilerine aittir. Bu 129 haberin %86,67'si yerel, %13,33'si ulusaldır. Gündem kategorisinin kendi içindeki dağılımına bakıldığında, Gündem 1'e ait yerel ve ulusal içerikte toplam 2 haber paylaşılmıştır. Gündem 2'de paylaşılan 80 haberin %98,75'i yerel, %1,25'i ulusal iken Gündem 3'de 38 haberin %63,16'sı yerel, %36,84'ü ulusal haberlerden oluşmakta olup, haberlerin yoğunlukta Nevşehir özelinde

olduğu anlaşılmaktadır. Siyasi/siyasiler kategorisine ait 76 haberin 75'inin yerel siyasete ait olması, gazetenin belediye hizmetlerini duyurmak ve yerel yönetim-yurttaş ilişkisini sağlamak ve/veya pekiştirmek adına üzerine düşen görevi tam anlamıyla yerine getirdiğini göstermektedir.

Grafik 5: Kapadokya Gazetesinde Yerel Haberin Temsili

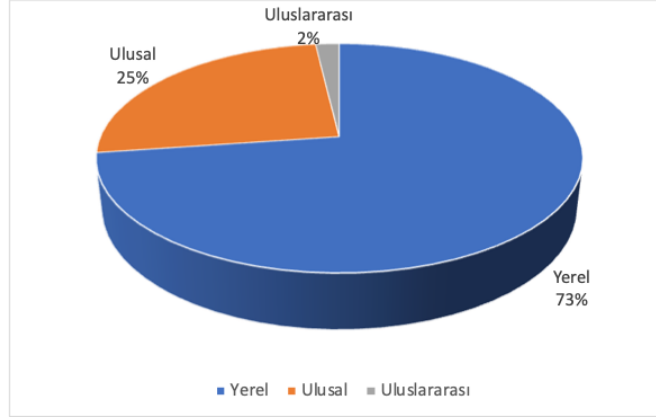
Magazin dışında her kategoride haber yapan Kapadokya Haber gazetesi, 296 haberin 257'sini yerelden vererek, 15 gün için diğer gazetelere oranla daha az sayıda bir habere sahip olsa da oransal olarak en çok yerelden haber veren gazete olarak gözükmektedir. Ayrıca alışma kapsamındaki yerel gazeteler içerisinde dünya gündeminden hiç haber paylaşmayan tek yerel basındır. Tüm bu özellikleri ile sanki olabildiğince yerli kalmak için bir duruş sergilediği ve aynı zamanda yapmış olduğu haberlerle tüm işlev ve sorumluluklarının bilinçli ve istekli şekilde yerine getirdiği izlenimini uyandırmaktadır.

3. 6. Sinop Flaş Haber

SINOP FLAş HABER KARADENİZ BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	91	15	1	107	22,25%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	14	23	1	38	7,90%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	12	12	3	27	5,61%
	Kltr&Sanat&Edebiyat	4	0	0	4	0,83%
	Turzim	5	2	0	7	1,46%
	Tarım ve Hayvancılık	2	1	0	3	0,62%
	Sağlık	0	13	0	13	2,70%
	Spor	17	11	1	29	6,03%
	Magazin	1	0	0	1	0,21%
	Asayiş	11	9	0	20	4,16%
	Gündem 1	29	4	0	33	6,86%
	Gündem 2	74	7	0	81	16,84%
	Gündem 3	90	25	3	118	24,53%
	Toplam		350	122	9	481

Tablo 6: Sinop Flaş Haber Gazetesindeki Haber içeriklerinin Kategorik Dağılımı

Çalışma sınırlılığı içerisinde Sinop Flaş Haber'e ait toplamda 481 habere ulaşılmıştır. Bu haberlerin yarısına yakını (%48,23'ü) Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3'e ait haberlerdir. Bu gündem haberlerinin %83,19'nun Sinop ile ilgili olduğu, geri kalan haberlerinde %15,52 nispetinde ulusal, %1,29 nispetinde uluslararası içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Sinop Flaş gazetesinin talep ve şikâyetleri aktarma konusunda aktif bir gazetecilik yürüttüğü ve bu hususta diğer 6 gazeteye göre oransal olarak (%6,86) daha fazla haber paylaşarak kamuoyu oluşturduğu görülmektedir. Bu haberlerin kendi içinde %87,88'sinin yerel, %12,12'sinin ulusal olması ise öncelikli olması ise bir yerel gazete olarak temel işlev ve sorumluklarını yerine getirme konusunda üstüne düşeni yaptığını göstermektedir. Yine Gündem 2 için de benzer bir tablo gözükmektedir. Tüm gazetelerin haber dağılım oranlarına bakıldığında, Sinop Flaş Haber'in %16,84 oranla Gündem 2'ye ait (%27,03'lük oranla Kapadokya Haber'den sonra) en çok haber yapan 2. gazete olduğu ve Gündem 2'nin kendi içindeki haber dağılımına göre de %91,36 oranla (%98,75'lik oranla Kapadokya Haber'den sonra) en çok yerelden haber aktaran 2. gazete olduğu anlaşılmaktadır. Gündem 3'e ait 118 haberin ise %76,27 oranla büyük ölçüde Sinop'a dair iken, kalan haberlerin %21,19'unun ulusal %2,54'sinin dünya gündemine dairdir. Siyaset/Siyasiler kategorisinde yerel siyasetten %85,05 nispetinde haber taşınması, yerel bir gazete için yine önemli sayılabilecek bir "yerellik" desenidir.

Grafik 6: Sinop Flaş Haber Gazetesinde Yerel Haberin Temsili

Sinop Flaş gazetesinin 15 Temmuz 29 Temmuz 2023 tarihleri arasında dijital haber arşivinde toplamda 481 haber tespit edilmiştir. Gazetenin; sağlık kategorisi dışında Sinop'a dair tüm kategorilerde haber aktarımı yapmış olduğu ve yerelden toplamda 350 haber paylaşarak yerel bir gazete olarak temel işlev ve sorumluluklarını önceleyen bir habercilik anlayışı içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim gazetede gündeme taşınan bir sorunun çözüme ulaştıktan sonra tekrar haberleştirilmesi ve gazetenin kendini çözümde pay sahibi olarak tanımlaması, gazetenin kamuoyu oluşturma işlevini iyi kavradığını ve bunun için talep ve şikâyetleri aktarma hususunda

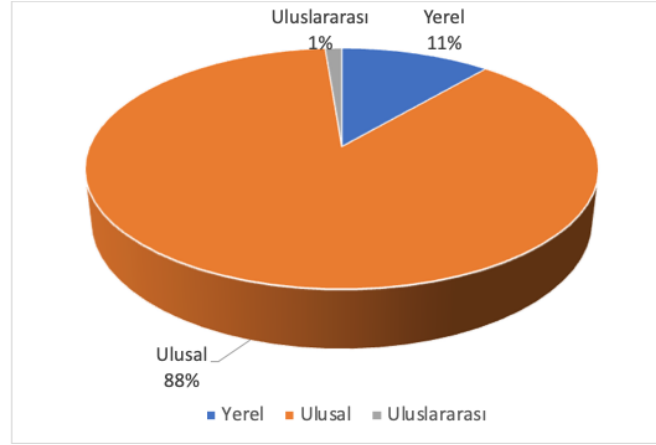
kararlı ve aktif rol üstlendiğini göstermektedir. Ayrıca haber kategorilerinin arasında “Dünya” kategorisi olmasına rağmen, (örneğin Dünya haber kategorisi olmayan Akdeniz Manşet’e göre daha) az haber paylaşmayı tercih etmesi, gazetenin “yerellik” eğilimini teyit etmektedir.

3. 7. Tunceli Emek Gazetesi

TUNCELİ EMEK GAZETESİ DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	KATEGORİLER	Yerel	Ulusal	Uluslararası	f	%
	Siyaset&Siyasiler	7	51	0	58	10,38%
	Ekonomi&Sanayi&Ticaret	0	63	1	64	11,45%
	Bilim&Eğitim&Teknoloji	0	37	2	39	6,98%
	Kültür&Sanat&Edebiyat	3	39	1	43	7,69%
	Turizm	0	9	0	9	1,61%
	Tarım ve Hayvancılık	0	9	0	9	1,61%
	Sağlık	0	54	0	54	9,66%
	Spor	3	46	2	51	9,12%
	Magazin	0	0	0	0	0,00%
	Asayiş	1	10	1	12	2,15%
	Gündem 1	8	7	0	15	2,68%
	Gündem 2	21	67	0	88	15,74%
	Gündem 3	20	97	0	117	20,93%
	Toplam	63	489	7	559	100,00%

Tablo 7: Tunceli Emek Gazetesindeki Haber İçeriklerinin Kategorik Dağılımı

15 Temmuz-29 Temmuz 2023 tarihleri arasında Tunceli Emek gazetesine ait toplam 559 haber tespit edilmiştir. 559 haberin %39,35’ i (220’si) Gündem 1, Gündem 2 ve Gündem 3 kategorilerine aittir. Bu 220 haberin içerisinde uluslararası içerikli herhangi bir haber bulunmazken, haberler içeriklerinin 171’i (%77,73’ü) ulusal, 49’u (%22,27’u) da yereldir. Gündem 1 kategorisinde, Tunceli ile ilgili talep ve şikâyetlerin (%53,33 oranla), ulusala nispeten (%46,67) bir miktar daha fazla gündeme getirildiği gözükse de Gündem 2 (%76,14) ve Gündem 3’te (%82,91) gazetenin önceliğini ulusal haberlere verdiği gözükmektedir. Siyaset/Siyasiler haber kategorisinde de benzer bir durum gözükmektedir. Dünya siyasetiyle ilgili herhangi bir uluslararası haber servis edilmezken, toplamda 58 haberin %77,73 nispetinde ulusal içerikli olduğu, %12,07’lik gibi kısıtlı bir oranda Tunceli yerel siyasetinden paylaşım yapıldığı anlaşılmaktadır. Öte yandan Ekonomi&Sanayi&Ticaret kategorisinde Tunceli’den hiçbir haber paylaşılmamış olması dikkat çekicidir. Nitekim Tunceli’de, Organize Sanayi Bölgesinin olması ve Tunceli Ticaret ve Sanayi Odası’nın kendi resmi sitelerinde paylaşmış olduğu çeşitli haberlerin var olması aslında Tunceli özelinde paylaşılabilir haberlerin var olduğu anlamına gelmektedir. Bu manada gazetede, yerel ekonomiye ve üretime dair haber paylaşmıyor olmasının, gazetenin ulusal haber vermeyi öncelediğine dair genel kanıyı pekiştirdiği söylenebilir.

Grafik 7: Tunceli Emek Gazetesinde Yerel Haberın Temsili

Tunceli Emek gazetesinin 15 Temmuz-29 Temmuz 2023 tarihleri arasında toplamda 559 haber paylaştığı, bunların 489'unun ulusal, 63'ünün yerel ve 7'sinin uluslararası içeriğe sahip olduğu gözükmektedir. Gazetenin öncelikli olarak ulusal haberlere yer veriyor olması, teoride yerel halk olması gerekse de pratikte hedef kitlesinin doğrudan yerel halk olmadığını düşündürmektedir. Bu manada Tunceli Emek gazetesi yerelde çıkan bir gazete olmasına rağmen kategoriler bağlamında doğrudan yerel basının temel işlev ve görevlerini üstlenmediği söylenilebilir. Fakat Tunceli ilinin alevi nüfusu yoğun bir şehir olması ve buna mukabil gazete dini öge ve öğreti içeren birçok haberin paylaşılmış olması kategoriler ötesinde en önemli yerellik deseni olarak (örtülü bir bilgi bağlamında) kabul edilebilir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında "Türkiye yerel basını ne kadar yerel?" sorusuna cevap aramak amacıyla, 15 Temmuz 29 Temmuz 2023 arası tarihleri arasında Türkiye'nin 7 bölgesine ait 7 yerel gazetesinin dijital arşivleri taranmış ve toplamda 7834 habere ulaşılmıştır. Bu haberlerin 2703'ünün yerel, 4410'unun ulusal, 711'i uluslararası içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Haberlerin küreselleşme boyutlarını irdelemek için her bir yerel gazetenin kendi içindeki uluslararası içerikli haberlerin dağılımlarına bakıldığında; Babahaber, Sinop Flaş Haber, Aydın Ses gazetelerinde %2, Tunceli Emek gazetesinde %1 nispetinde dünyadan haberlere yer verilmişken, Kapadokya Haber'de dünya gündemine dair herhangi bir habere rastlanmamıştır. Buna karşın Bursa Hakimiyet gazetesinin %14, Akdeniz Manşet gazetesinin %8 nispetinde dünya gündemine gazetelerinde yer verdiği görülmektedir. Haberlerin içerikleri incelendiğinde ise; Akdeniz Manşet gazetesine ait haberlerinin çoğunun dünya siyasetine ve Gündem 3 kategorisine dair olduğu gözlemlenirken, Bursa Hakimiyet gazetesinin Tarım ve Hayvancılık dışında her

kategoride dünya gündemine yer verdiği gözükmetedir. Bu bulgular, dijitalleşmenin yerel basındaki küreselleşme etkisine işaret etmektedir. Öte yandan bu iki yerel gazetenin 7 yerel gazete içerisinde en fazla dijital içerik/haber üreten gazete olmaları, dijitalleşme ile küreselleşme arasında doğru orantı olduğunu da göstermektedir.

7 gazetenin kendi içindeki haber dağılımlarına göre oransal olarak en çok yerelden haber paylaşan gazeteler sırasıyla Kapadokya Haber (%87), Aydın Ses gazetesi (%84), Sinop Flaş Haber (%73), Babahaber (%49), Akdeniz Manşet gazetesi (%43), Bursa Hakimiyet gazetesi (%16) ve Tunceli Emek gazetesidir (%11). Bu sonuçlara göre, Kapadokya Haber'in bir yerel basın olarak temel işlev ve sorumluluklarını herhangi bir sapma olmadan yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Öte yandan niceliksel olarak değerlendirildiğinde belki 7 gazete içerisinde en az habere sahip olan gazete olsa da aktardığı haberlerin niteliksel olarak anlamlı bir hacme sahip olduğu gözükmetedir. Zira günlük ve siyasi yerel gündemi istikrarlı bir biçimde yansıtmasının yanı sıra gazetenin, bir kültür ve turizm ili olan Nevşehir'e dair paylaştığı haberlerin her birisi tamamen bölgenin yerel dokusunu yansıtmaya yöneliktir. Misal; toplam haber sayısı kendisinden en az birkaç kat daha fazla olan 7 gazete içerisinde, (Akdeniz Manşet gazetesinden sonra) en fazla yerel turizm haberine sahip olan 2. gazetedir. Aydın Ses gazetesinde de bariz ve baskın bir yerel duruş vardır. Üstelik 788 haberin 660'ı yerel olarak gözükse de tespit edilen 108 ulusal habere (sitede kategorik olarak ayrıca tanımlanan) Ege haberlerinin de dahil olduğu düşünöldüğünde, gazetenin diğer 6 yerel gazeteden farklı olarak komşu illerden de haber verme sorumluluğunu hissedilen bir yerel/bölgesel gazetecilik anlayışına sahip olduğu gözükmetedir.

7 yerel gazete içerisinde yerel talep ve şikâyetleri en fazla dile getiren 1. gazete olan Sinop Flaş Haber'in; Aydın Ses gazetesi ve Bursa Hakimiyet gazetesinden sonra en çok Siyaset&Siyasiler ilgili haber yapan 3. gazete olması ile Gündem 2'ye dair de Kapadokya Haber'den sonra en çok haber yapan 2. gazete olması, yerel gazetelerin önemli ve temel işlevlerini yerine getirerek, aktif ve işlevsel bir yerel gazetecilik yaklaşımı içerisinde olduğunu açıkça göstermektedir.

Babahaber'in, Turizm kategorisi dışında diğer 12 kategoride yerelden haber vermesi temel işlev ve sorumluluklarını icra ettiğine işaret etmektedir. Her ne kadar haber dağılımı ulusal haberlerle oransal olarak eşit görölse de başta Asayiş (56), Siyaset&Siyasiler (55), Gündem 2 (53) olmak üzere öncelikli sorumlulukları dahilinde yerelden haber veriyor olması temel işlev ve sorumluluklarını bilinçli şekilde üstlendiğini göstermektedir. Akdeniz Manşet gazetesi de dünya gündemden daha fazla haber paylaşmak dışında Aydın Ses gazetesi gibi benzer bir resim çizmektedir. Bu manada gazete; genel anlamda işlev sorumluluklarını taşıyan, bu bağlamda yerel siyaseti aktarma çabası içerisinde olan, talep ve şikâyetleri aktaran, Antalya'ya dair

bilinçlendirme&bilgilendirme ve duyuruları yapan, kültürel etkinliklerinden turizme kadar Antalya'yı anlatan ve tanıtan her habere yer veren, yerli bir gazetecilik çizgisine sahiptir.

Bursa Hakimiyet gazetesinin web sayfasında “Bursa”, “Bursaspor” ve “Bursa’da Spor” kategorilerine ayrı ayrı yer verilmiş olması, gazetenin görünürde yerel haberi öncelendiği izlenimi oluştursa da gazetede neredeyse dünya gündemine denk kısıtlı bir yerel haber hacminin olması, gazetenin öncelikli olan temel ve işlev sorumluklarını tartışmalı kılmaktadır. Nitekim bir yerel gazete için “yerelden de haber veriyor” yerine “ulusaldan da haber veriyor” izleniminin oluşması beklenmektedir. Öte yandan haberlerin %88’i ulusal gündeme ait olan Tunceli Emek gazetesinin hedef kitlesinin de benzer şekilde doğrudan yerel halk olmadığı anlaşılmaktadır. Fakat yerel-ulusal haber oranını değiştirmeyecek olsa da çalışma sınırlılığı içerisinde örtülü kalmış bir bilgiyi, bu bulgu sonuçlarına eklemek gerekmektedir. Nitekim alevi nüfusu yoğun bir şehrin yerel gazetesi olan Tunceli Emek gazetesinde, diğer 6 gazeteden/bölgeden farklı olarak, yer yer dini öğe ve öğretisi içeren (örneğin haber içinde 12 imamın anlatılması ve anılması gibi) birtakım bilgilerin haberler içerisine yer yer serpiştirilmiş olması çalışma sınırlılığı içerisinde örtülü kalmış “yerellik” vurgusu olarak da kabul edilebilir.

Özetle; dijitalleşmenin imkanları ile şehir/bölge dışına çıkan haberlerin teorik olarak hedef kitlesinin genişlediği ve bu varsayım ve/veya (alınan mailler, okuyucu yorumları üzerinden gelen) bilginin ise haber içeriklerini şekillendirdiği/etkilediği anlaşılmaktadır. Öte yandan yerel gazetelerin “ulusal ve yerel kimliğin oluşmasına ve pekişmesine katkı sağlaması” gibi bir işlev ve sorumluluğunun olmasının yanı sıra, ülke gündemine ait haberlerin bölge insanını da ilgilendiriyor olması, ulusal haberlerin yerel haberleri gölgede bırakmadığı sürece yerel gazetelerde olması gerektiğini göstermektedir. Bu manada asıl mesele, yerel gazetelerin ulusaldan haber paylaşması değildir; bilakis yerel basının temel işlev ve sorumluklarını yerine getirecek nispette yerelden haber paylaşmayacak olmasıdır. Bu temel yaklaşımdan hareketle ve çalışma kapsamındaki yerel basını referans alarak, Türkiye’deki yerel basının yerellik deseninin/ vurgusunun kaybolmadığına ve büyük ölçüde yerel basının temel işlev ve sorumluluklarını yerine getiren içerikte haberler paylaştığına dair bir genelleme yapılabilir. Nitekim bu bağlamda 7 gazetenin 5’inin, aktif ve işlevsel olarak yerel gündemi gazetelerine taşıdığı saptanmıştır.

Sonuç olarak; matbu formula lokalize olan haberin, dijitalleşmenin imkanları ile sınırları aşması (yerel haberin azalmasına etki ederek) yerel basın için bir handikaba dönüşmemelidir. Zira yerel basının öncelikli sorumluluğu yerelden haber vermektir. Bu manada dijitalleşme sürecinin bilakis yerel bölge menfaatini gözetin

haberlerin sayısını artırılmasına ve “yerel sesin” uzaklara ulaştırılmasına zemin hazırlaması ve fayda sağlaması beklenmektedir.

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Yazarların Katkısı

Bu çalışmada yer alan tüm başlıklar tek yazara aittir.

ıkar atışması

Yazar çıkar atışması bildirmemiştir.

Finansal Destek

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

KAYNAKÇA

Bingham, A. (2010). The digitization of newspaper archives: Opportunities and challenges for historians. *Twentieth Century British History*, 21(2), 225-231.

Boczkowski, P. J. (2005). *Digitizing the news: Innovation in online newspapers*. Massachusetts: MIT Press.

Burkart, R. (2002). *Kommunikationswissenschaft: Grundlagen und Problemfelder; umrisse einer interdisziplinären Sozialwissenschaft*. Wien, Köln, Weimar: Bhlau Verlag.

Bülbül, A. R. (2000). *Genel Gazetecilik Bilgileri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Bülbül, A. R. (2001). *İletişim ve Etik* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Çelikbaş, S., & zsoy, S. (2022). Dijitalleşme Sürecinde Yerel Medyanın Sorunları: Bolu rneği. *SD İFADE*, 4(1), 1-33.

Gezgin, S. (2007). Türkiye’de Yerel Basın Ed. S. Sezgin içinde *Türkiye’de Yerel Basın* (ss. 177-196), İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Girgin, A. (2007). Türkiye’de Yerel Basın ve Resmi İlân, Ed. S. Sezgin içinde *Türkiye’de Yerel Basın* (ss. 243-260), İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Gürcan, H., & Bekiroğlu, O. (2007). Türkiye'de İnternet Gazeteciliği Açısından Yerel Basının Genel Görünümü ve Bölgeler Arası Bir Değerlendirme. *Selçuk İletişim*, 5(1), 22-29.

Jenkins, J., & Nielsen, R. K. (2018). The digital transition of local news. In Reuters Institute for the Study of Journalism. Reuters Institute for the Study of Journalism.

Jerónimo, P., Correia, J. C., & Gradim, A. (2022). Are we close enough? Digital challenges to local journalists. *Journalism Practice*, 16(5), 813-827.

Lewis, S. C., & Zamith, R. (2017). On the worlds of journalism. Ed. P. J. Boczkowski, C. W. Anderson içinde *Remaking the news: Essays on the future of journalism scholarship in the digital age* (s.s. 111-128). Cambridge, Massachusetts, London, England: MIT Press.

Kiliç, G., & Öztunç, M. (2022). Comparison of Digitalization Problems of Local Newspapers in Turkey and Sakarya Local Newspapers. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 21(4), 19-29.

Köseoğlu, Aslı. (2022). *Yerel Medyada Dijitalleşme*. Ankara: İksad Yayınevi.

Olsen, K. S. (2018). What we talk about when we talk about local journalism. Tacit knowledge during the digital shift. *Sur le journalisme*, 7(2), 126-139.

Surman, M., Gardner, C., & Ascher, D. (2014). Local content, smartphones, and digital inclusion. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 9(3-4), 63-74.

Yıldırım, A., & Simsek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 10. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, İlkey. (2022). Küresel Salgının Yerel (E) Etkisi: Bingöl Yerel Gazeteleri Örneği. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 7-25.